

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

**МАТЕРІАЛИ
IV Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(5 листопада 2024 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
IV Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 4
5 листопада 2024 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2024 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (5 листопада 2024 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2024. Вип. IV. 301 с.

Організаційний комітет:

Богущ А. М.	— дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);
Бабчук О. Г.	— кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);
Кавиліна Г. К.	— кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);
Булгакова О.Ю.	— доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;
Левицька М.І.	— методист кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

Технічне редагування матеріалів збірника — О.І. Кисельова.

<i>Новікова Н. В.</i> Психологічна характеристика міжособистісних стосунків дітей дошкільного віку.....	86
<i>Сторож В. В., Набухотна Н. М.</i> Педагогічні умови для розвитку навичок подолання агресивних проявів у дітей старшого дошкільного віку.....	92
<i>Плачкова К. М.</i> Розвиток адекватної самооцінки у дітей старшого дошкільного віку в умовах ЗДО.....	97
<i>Шевченко С. О.</i> Інтелектуальна готовність дитини до школи.....	105

Розділ II. Інноваційні методи та технології у просторі дошкільної освіти

<i>Булгакова О. Ю., Алексеенко В. В.</i> Ігрова технологія як сучасний засіб розумового виховання дошкільників.....	111
<i>Булгакова О. Ю., Балаклеїцев О. О.</i> Наукові уявлення про розвиток творчих здібностей дітей у психолого-педагогічній літературі.....	115
<i>Булгакова О. Ю., Бойчук О. С.</i> Концепція емоційної сфери: теоретичний аналіз різних авторських підходів.....	122
<i>Булгакова О. Ю., Львов В. Ю.</i> Роль казкотерапії в розвитку емоційної сфери дошкільників: науково-практичний аспект.....	127
<i>Валлер К. М.</i> Освітньо-виховний потенціал природи у розвитку дітей від 2-4 років (на прикладі швейцарського лісового дитячого садка КлеверКідз).....	133
<i>Ковиліна В. Г., Довбиш М.-Н. О.</i> Інноваційні методи як засіб естетичного розвитку в закладах дошкільної освіти.....	143
<i>Кримова Н. О., Салагор О. С.</i> Педагогічні умови формування соціальної компетентності дошкільників в умовах дистанційного навчання.....	149
<i>Найда Р. Г., Димитрова К. І.</i> Впровадження педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського у сучасну дошкільну освіту: перспективи та виклики.....	155

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

**К.пед.н., доц. В. Г. Ковиліна
Студентка М.-Н. О. Довбиш**

Актуальним для розвитку сучасної дошкільної освіти та формування освітнього процесу в закладах дошкільної освіти є впровадження інноваційних методик, що сприяють всебічному розвитку дітей дошкільного віку, допомагають максимально реалізувати їхні таланти та творчі здібності, а також досягти життєвого успіху, що в свою чергу стає важливим чинником розвитку країни. Важливу роль у цьому відіграє використання інноваційних технологій як засобу розвитку естетичного виховання.

Починати естетичне виховання потрібно саме в дошкільному віці, оскільки цей період є вирішальним для формування здатності сприймати прекрасне в навколишньому світі та мистецтві, розвитку естетичних смаків, потреб, почуттів і художньо-творчих здібностей.

Інноваційні технології, які об'єднують створення та впровадження нових підходів, здатні розвивати естетичне ставлення до природи, культури і предметного світу. Гармонійний і всебічний розвиток дошкільнят є одним із ключових завдань сучасної дошкільної освіти, що частково можна вирішити за допомогою впровадження інноваційних методик у освітній процес.

Метою статті є розкриття сутності методик інноваційних технологій як засобу розвитку естетичного виховання дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти.

Основною умовою розвитку креативного мислення і мовлення дітей дошкільного віку є цілеспрямоване навчання. Розвиток у дітей словесно-логічного мислення, естетичних почуттів, вироблення вміння користуватися основними логі-

чними методами й операціями становить одне з важливих завдань у процесі навчання дошкільників.

Проаналізуємо декілька методик інноваційних технологій, які вдало впроваджуються в заклади дошкільної освіти і позитивно впливають на всебічний розвиток дітей дошкільного віку.

К. Крутій та О. Білан в методиці навчання розповідання за схемами виявили специфічний засіб розвитку мовлення дітей дошкільного віку – наочні моделі, в яких дитина відтворює структуру об'єктів і зв'язків між ними. Відбувається заміщення об'єкта, який вивчається, іншим, спеціально побудованим, що може відтворювати об'єкт в його суттєвих якостях і спрощувати несуттєві [3].

Ідея даної технології полягає у формуванні діалогової компетенції дошкільників шляхом активного застосування методу моделювання. Діалогову компетенцію науковці визначають як розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати на запитання і звертатися з запитаннями, складати різні види розповідей, вести діалог, підтримувати та розпочинати розмову. Розвиток у дітей словесно-логічного мислення, формування у них умінь користуватися основними логічними прийомами і операціями є одним із важливих завдань у процесі навчання старших дошкільників.

Пропонується наступна схема ознайомлення дітей із предметами: 1) первинне ознайомлення з предметом і його назвою; 2) дослідження властивостей предметів: колір, відтінки, форма, розмір, звуки, шуми; співвідношення в просторі; вага; властивості поверхні; ритм; рух предмета; назва деталей предмета; 3) групування. Узагальнення і найпростіша класифікація предметів, формування родових і видових понять, наступна класифікація – диференціація родових понять; розвиток елементів логічного мислення шляхом складання моделей, схем, коректурних таблиць разом із дітьми. Основною умовою розвитку мислення і мовлення є цілеспрямоване навчання. Розвиток у дітей словесно-логічного мислення,

вироблення вміння користуватися основними логічними прийомами й операціями становить одне з важливих завдань у процесі навчання старших дошкільників. О. Білан та К. Крутій вдалося виявити специфічний засіб розвитку мовлення дошкільників – наочні моделі, в яких малюк відтворює структуру об'єктів і зв'язків між ними. Дії наочного моделювання є основними пізнавальними здібностями дошкільника у сфері мислення. Під моделюванням розуміється заміщення об'єкта, який вивчається, іншим, спеціально побудованим, що може відтворювати об'єкт в його суттєвих якостях і спрощувати несуттєві. Основний шлях розвитку пізнавальних здібностей – це постійний перехід від зовнішніх дій із умовними заміниками предметів (схемами-моделями) до дій подумки. Основна ідея пропонованої технології – формування діалогологічної компетенції дошкільників шляхом активного застосування методу моделювання. Діалогологічну компетенцію науковці визначають як розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати на запитання і звертатися з запитаннями, підтримувати та розпочинати розмову, вести діалог, складати різні види розповідей. Всі моделі умовно поділені на групи: – описові; – узагальнювальні (класифікаційні); – для складання творчих розповідей; – мнемічні (для заучування віршів).

Інноваційна технологія «Казкові лабіринти гри» – система поетапного включення авторських розвиваючих ігор в діяльність дітей дошкільного віку з поступовим ускладненням навчальної інформації. Ігри, розроблені В.В. Воскобович, розвивають пам'ять, фантазію, сприйняття, логічне і творче мислення, естетичний смак, мовлення дошкільників. Дана технологія – це використання авторських ігор в системі їх постійного та поступового ускладнення («по спіралі»). Включення ігор визначається віковими особливостями дитини. Першим принципом технології «Казкові лабіринти гри» є ігрове навчання дітей дошкільного віку. Ідея розвитку дітей в грі не нова. Нове тут те, що майже весь процес навчання ди-

тини дошкільного віку реально вишиковується в грі. Технологія «Казкові лабіринти гри» – це ігрова форма взаємодії дорослого і дітей через реалізацію певного сюжету (ігри і казки). При цьому освітні завдання включені в їх зміст. Розвиваючі ігри роблять навчання цікавим заняттям для малюка, знімають проблеми мотиваційного плану, народжують зацікавленість до набутих знань, вмінь, навиків. Використання розвиваючих ігор в педагогічному процесі дає змогу перебувати навчальну діяльність: перейти від звичних занять з дітьми до пізнавальної ігрової діяльності, організованої дорослими або самостійної. Забарвлене доброзичливими емоціями спілкування з дорослими в грі, виконання цікавих ігрових завдань, яскраве, різнобарвне оформлення ігрових посібників, робить перебування дитини в дошкільному закладі радісним. Другим принципом технології «Казкові лабіринти гри» є будування такої дитячої ігрової діяльності, в результаті якої розвиваються психічні процеси, увага, пам'ять, уява, мислення, мова. Постійне та поступове ускладнення ігор («по спіралі») дозволяє підтримувати діяльність дитини в зоні оптимальної складності. Інтенсивному розвитку сприяє і продуктивна діяльність, яка створюється в «зоні найближчого розвитку». В кожній грі діти набувають якогось «предметного» результату [1].

У своїй інноваційній технології «Чудеса на піску» Т.М. Грабенко, Т.Д. Зінченко-Євстігнєєвою створили цілу систему пісочних ігор, спрямованих на розвиток естетичного виховання, творчих здібностей, розвиток знань, умінь та навичок у дітей дошкільного віку. Основні принципи ігор на піску: 1. Створення природного стимулюючого середовища, в якому дитина відчуває себе комфортне і захищено, виявляючи творчу активність. Для цього слід добирати завдання, що відповідають можливостям дитини; формулювати інструкцію до ігор в казковій формі; виключати негативну оцінку її дій, ідей, результатів, заохочуючи фантазію і творчий підхід. 2. «Пожвавлення» абстрактних символів: літер, цифр, геоме-

тричних фігур, і пр. Реалізація цього принципу дозволяє сформулювати і посилити позитивну мотивацію до занять і особистісну зацікавленість дитини в те, що відбувається. 3. Реальне «проживання», програвання всіляких ситуацій разом з героями казкових ігор. На основі цього принципу здійснюється взаємний перехід уявного в реальне і навпаки [2].

В основу принципу методики динамічних кубиків Є. Чаплигіна для дітей дошкільного віку покладено процес формування складів і слів скрізь призму власних дій [4]. Цей комплект незвичайних кубиків в ігровій формі навчить дитину читати, причому для початку занять з ними малюкові не обов'язково знати букви. Це ідеальне рішення для підготовки до школи. У ньому немає ніяких знань «на потім», зубріння і нудної теорії – тільки те, що дозволить малюкові самостійно прочитати свої перші слова. Дитина навчиться читати. Якщо до цього малюк знав букви, але не вмів складати їх в слова, то йому вистачить 3 днів, щоб в ігровій формі освоїти принцип читання. Дитина також зможе самостійно складати слова з кубиків.

Використання методики навчання розповіданню за схемами (авт. К. Крутій та О. Білан) в закладах дошкільної освіти формуються дії наочного моделювання пізнавальних здібностей у сфері розвитку мислення, логічного мовлення, естетичного смаку дітей дошкільного віку.

За допомогою ігор, які представлені в інноваційній технології «Казкові лабіринти гри» (авт. В.В. Воскобович) здійснюється інтелектуально-творчий розвиток, враховуючи вікові особливості дошкільнят, психологічна, спеціальна підготовка до навчання в новій українській школі.

Реалізація інноваційної технології «Чудеса на піску» Т.М. Грабенко, Т.Д. Зінченко-Євстігнеєвою в закладах дошкільної освіти показала такі результати, а саме – гра в пісок позитивно впливає на емоційне самопочуття дітей дошкільного віку, естетичний розвиток, заохочуючи фантазію та творчий підхід дозволяє сформулювати і посилити позитивну мо-

тивацію до занять і особистісну зацікавленість дітей дошкільного віку для розвитку і саморозвитку.

Впровадження методики динамічних кубиків Є. Чаплигіна сприяє розвитку всіх сфер сприйняття дітей дошкільного віку: зір (яскраві символи привертають увагу, діти розглядають літери і склади); мислення (малюк вчиться аналізувати і робити висновки, зіставляючи склади і визначаючи їх відмінності); предметно-маніпулятивна діяльність (діти включаються в процес, організований в ігровій формі, переміщують, крутять кубики).

Таким чином, педагогічно обґрунтоване впровадження методик інноваційних технологій, які зазначені у статті вирішують низку проблем, що існують в закладах дошкільної освіти, сприяють розвитку пізнавальних процесів, естетичних почуттів, творчих здібностей у дітей дошкільного віку. Застосування запропонованих методик в навчально-виховній діяльності допоможе не тільки сформувати у дітей знання, уміння, навички, а й сприятиме естетичному розвитку дитини дошкільника.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2017. 304 с
2. Зінкевич-Євстигнєєва Т.Д., Грабенко Т. М. Ігри в казкотерапії. Видавництво: Мова, 2021, 208 с.
3. Крутій К.Л. STREAM-освіта дошкільнят: виховуємо культуру інженерного мислення. *Дошкільне виховання*. 2016. № 1. С. 3–7.
4. Чепіль М. М. Педагогічні технології: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2019. 224 с.